

En, Sudár Anna

Bálint Márta színésznő a kiválasztott útról s az identitásról

Bálint Márta tekintetéből a Jád-völgye szépsége árad. Szatmáron kezdte pályáját, ám Marosvásárhelyen vált vezető színésznővé. Eljátszotta Jókai Arany emberének Noémijét, Krúdy A vörös postakocsijában Estellát, Tamási Áron Énekes madarából Magdót, Bródy Sándor Dadájának címszerepét és a világirodalom számos nagy női alakját Sartre, Shakespeare, Pirandello, Osztrovskij, Strindberg műveiben.

■ PÓSA ZOLTÁN

Csak ritkán kap szerepet az anyaországi színházakban; ám ön – érényt faragva a szükségből – kiváló előadóművésszé vált.

– 1988-ban költöztem a családommal együtt Magyarországra. Utána tizenkét éven át olyan élethelyzetekbe sodródtam, amelyekről elmondhatom: néha maga a pokol volt, néha mennyei gyönyör. Túlzottan naivan gondoltam, hogy ha színész vagyok, akkor nem tola-kodás, ha ismeretlenül bekopogok a színházigazgató irodájába. Kerestem a helyem, hogy folytathassam a színészi pályát legalább azon a szinten, amelyen Erdélyben műveltem. Ám ez az út az anyaországban járhatatlannak bizonyult. Nem szegődött mellém tartósan a szerencse akkor sem, amikor a Dominó Színházban rám talált Strindberg Júlia kisasszonya. Jó kritikákat kaptam, ám kilenc előadás után sajnos csődbe ment a színház. Ekkor felkértek egy egyéni előadóestre Bécsből. Újkori fohász, ez volt a címe az estnek, ennek a sikere nyomán érkeztek a további felkérések, így jegyeztem el magam a pódiummal.

– E folyamat egyik csodája a Székely János-előadóst, amely már-már legendássá, az ön egyik emblemdrájává vált, s az igazi nagyokhoz, Dajkához, Latinovits-hoz teszi önt méltóvá.

– Zavarba ejt, a hozzájuk hasonló óriásokhoz semmiképpen nem merném mérni magam, de az ő művészetük a mérce számomra. Mindenesetre, az est ötletét az adta, hogy 1999 márciusában lett volna Székely János költő és drámaíró hetvenesztendő. Ebből az alkalomból lehetőséget kaptam a Bartók rádióban, hogy elmondjam néhány versét. Ezután született meg Székely János-estem első változata, majd később, versszínházzá alakított formában, Egyedül címmel mutattuk be 2002-ben. Aztán folytatódott a sor a Magyar Színházban

Arra kényszerült, hogy egymaga járja az utat

FOTÓ: ÉBERLING ANDRÁS

két esttel, majd számtalan fővárosi, vidéki fellépéssel.

– Mindmáig tart szebbnél szebb estekkel, kortárs költők műveiből készült összeállításokkal, író-olvasó találkozós szereplésekkel.

– A színezet végső soron csapatmunka, Erdélyben csapatjátékosként kellett bizonyítanom. Az anyaországban viszont arra kényszerültem, hogy egymagam járjak, és bebizonyosodott, hogy a kiválasztott út járható. Ebben az értelemben a Székely János-estem címe – Egyedül – erre is utal.

– Olyannyira, hogy tavaly a színpadra is visszavitte önt. Több mint hússzor játszotta el az En, szegény Sudár Anna című monodrámat, amely Jókai Anna Szegény Sudár Anna című regényéből készült. A Fészek klubban, Jókai Anna 75. születésnapjának előestéjén megtörtént az, ami rideg világunkban kiváltságunkban sirtak. Hogyan született meg ez a színpadi produkció?

– A darab dramaturgia, Scarlet Anna hívott fel tavaly, s kérdezte, olvastam-e a Szegény Sudár Annát. Igennel feleltem, nyomban említvén, hogy fantasztikus regénynek tartom. Ezt követően kezdődtek a próbák a Magyar Kultúra Alapítvány támogatásával. A darab egy csodálatos, állhatatos erdélyi asszony mindennapi küzdelmeit, fel-emelőn szomorú tragédiáját örökíti meg. Fontos az erdélyi helyszín is, ám még inkább lényeges, hogy a dráma egy kisiklott emberi életről

szól, egy olyan emberéről, aki élhetne bárhol. Ám az, hogy erdélyi magyárnak, kisebbségi sorba született, megfejeji, tovább fokozza saját drámáját. Az erdélyi magyar ember ama 1920-as tragikus év óta az anyatejjel szívja magába a bölcseséget, hogy „neked küzdened kell azért is, ami másnak természetesen megadatott. S mindig többet kell nyújtanod másoknál ahhoz, hogy érvényesülni tudj.” Sudár Anna okos, többre hivatott asszony. Ám ő olyan ember, aki ugyan küzdőképessé, mégis hajlamos sodródni az eseményekkel, és pont emiatt nem teljesülnek be álmái. Végül mindenkit elveszít, az unokáját is, akinek lelkébe be akar költözni, azzal a reménnyel, hogy majd őbenne megtestesülhet mindaz, ami számára nem adatott meg. Ez persze eleve lehetetlen vállalkozás, és ennek késői felismerése jelenti az ő igazi tragédiáját. Mégis, látszólag sikertelen élete nem volt hiábavaló: erkölcsössége, emberi méltósága és szilárd istenhite példát mutat és reményt ad, hiszen minden helyzetből van kiút, mindig van remény legalább a reményre.

– Mít jelen önnek az, hogy magyarnak lenni?

– A magyar identitás számomra sors- és létkérdés. Különösen a XXI. század elején, minden magyar ember számára az, éljünk a Kárpát-medence bármely szegletében. Ha ez nem így van, akkor magyarságunkkal együtt elveszítethetjük emberarcunkat is.